

Alle vi børn af fru Brath – Thomas Ubbesens lærer for livet

Et gammelt foto fra dengang, da Thomas Ubbesen var elev i fru Braths klasse. Foto: Gyldendal

Monica Krog-Meyer 10.10.2021

ERINDRINGER // ANMELDELSE – Det er en vidunderlig bog, en af dem, man læser i små doser, for den må da helst ikke holde op. En beretning om barndom i 60'erne i en lille by i datidens Thy, om skolekammerater og den altdominerende lærerinde, fru Brath, der var dygtig men skrap, og som gjorde hensynsløst forskel på velstående og mindrebemidlede. Lektor Blommes alter ego.

Alle vi børn af fru Brath – en lærer for livet

Forfatter: Thomas Ubbesen. **Forlag:** Gyldendal. Udkom i august 2021.

Du kender formentlig Thomas Ubbesen. Udenrigsreporter igennem mange år bl.a. i DR Nyheder og Orientering.

Han har været overalt, skrevet flere bøger, og sammen med sin hustru Anne Haubek har han mødt mennesker i reportageserien *Østfronten genbesøgt* her i POV.

Thomas Ubbesen i dag. Foto: Gyldendal

Forskolen i den lille by i Thy

I denne bog tager han os med tilbage til de 2 år, han som barn med sin familie boede i Sønder Ydby i Thy, inden de skulle videre.

I en panorering over landskabet får vi indblik i hierarki og magt:

”I denne verden ved alle godt, hvem hinanden er. Gårdejerne kendes i hvert fald af alle, dem og deres koner og børn og selv deres hunde. De større gårdejere er næsten alle indremissionske og nyder respekt. Man kan også se en del smågårde og huse rundtomkring, og det er mindre kendt, hvem der bor i dem”.

[Fru Braths øjne på den lille dreng, når man skulle høres i lektierne, forfølger ham hele hans tilværelse](#)

Det er barnets iagttagelser og oplevelser, ihukommet og bearbejdet af den modne, nu over 60-årige mand. Den 9-10-årige Thomas og hans klassekammerater. Deres forskoleår med fru Brath som eneste lærerinde, et skolesystem, der forsvandt i 1970. Og godt det samme.

På bogens forside er den lille Thomas på klassebilledet. Man kan ikke lade være med at betragte det lille ansigt. Er han glad? Betuttet? Skræmt? Det hele er der på samme tid.

Og sådan fortæller han også. Om hvordan børnene overtager de voksnes omtale, hårde domme og nedgørelser. Drengene cykler til og fra skole i regn og slud. De har

ikke noget sammenhold. Pigerne er fjerne og lidt farlige. De har deres egne cirkler. Børnene ved, hvem der har det svært, og hvem man kan være gode venner med.

Fru Brath

Det er jo et mærkeligt system, at børnene blev undervist som var det den "stråtækte". Efter 2 år dér kom de i skole i den større by.

Hvilke kvalifikationer havde denne fru Brath? Og hvem holdt øje med hende? Ja, skolekommissionen er på inspektion, der tales nemlig om fru Brath, men hun får lov at fortsætte, for lille Jane kan lire sit salmevers af, og lille Thomas kan fortælle om Margrethe og Kalmarunionen, så præsten er tilfreds. De fortæller, hvad de har lært, og så er alting godt.

Men vi ved, at "fru Brath tager ikke imod spørgsmål og diskuterer ikke med børn". Salmevers og historiske begivenheder "hamres" fast i de små hjerner. De svage kanøfles, de stærke fremhæves.

Bogens undertitel er skræmmende præcis – *En lærer for livet*. Fru Braths øjne på den lille dreng, når man skulle høres i lektierne, forfølger ham hele hans tilværelse.

Dengang, mellemtiden og nu

Titlen *Alle vi børn af fru Brath* spiller selvfølgelig på idyllen i Astrid Lindgrens klassiker *Alle vi børn i Bulderby*, men den idyl leder man forgæves efter. Alle forudsætninger for, at det kunne være den historie, er til stede, hvis ikke det var for fru Brath, Indre Mission og fattigdom.

Første del af bogen er Thomas Ubbesens erindringer om "Dengang", som om han graver dem frem af sin hjerne, lag efter lag. Går gradvist tilbage i sin hukommelse. Hvad var det med Ireks far, der blev skudt af tyskerne? Hvordan var det med Polle Pløk? Og Karen Margrethe?

"Desuden var det centralt og derfor indbygget i den daglige undervisning, at vi ikke skulle bilde os ind, at vi på nogen måde var noget særligt. Nogle skulle forstå, at de *intet* var værd. Det skulle vi også være helt klar over, og det *blev* vi uforglemmeligt klar over. Det skulle alt sammen være på plads før afslutningen af 3. klasse."

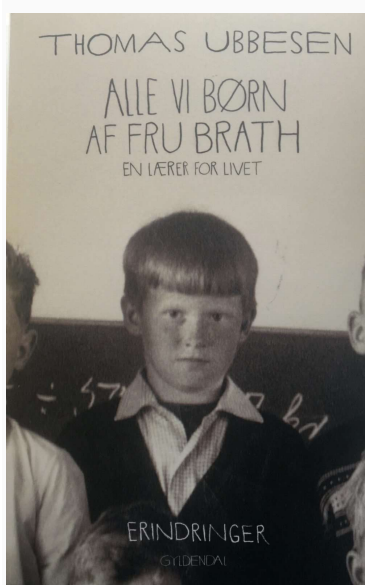
Han husker årstal, navne, steder, sejre og nederlag. Men det har kostet

Anden del, som han kalder "Mellemtiden", er hans beskrivelse af og kyndige gennemgang af skiftet i det danske land og med Thy som eksempel: Ændringerne fra bondeland til landbrugsindustri, fra små gårde til stordrift, fra landliv til bytilværelse. Alting fra dengang er ændret nu af den grund.

Thomas Ubbesen flyttede selv væk fra Thy med familien og boede forskellige steder. Han slap væk i tide, kan man indimellem komme til at tænke. Han fortæller sprudlende og eftertænksomt om den store ændring i danskernes liv.

Tredje del "Nu" er den nødvendige oprydning i hans eget liv: *Var det virkelig sådan, som han husker det? Man kunne jo spørge kammeraterne. Husker de det på samme måde? Og hvordan har de klaret sig trods fru Braths barske mobberi og forskelsbehandling?*

Vi sender alle tanker til skolekammerater og tænker: Gad vide, hvordan det gik? Thomas Ubbesen gør det eneste rigtige. Han tager tilbage, opsøger kammeraterne fra dengang, en efter en. Det er både rørende, opklarende og skræmmende.

Erindringer

Hovedpersonen i bogen er selvfølgelig fru Brath. Hendes betydning for Thomas Ubbesen er enorm. Takket være hende er salmevers og det historiske banket på plads i hans hjerne. Ikke så meget med tæv, nej med forskelsbehandling, skræmmende øjne og hensynsløs omtale og tiltale af 9-10-årige børn. Han husker årstal, navne, steder, sejre og nederlag. Men det har kostet. Hans selvværd, hans menneskesyn, han opførsel overfor kammeraterne – alt er mærket af de to års skolegang. Han sporer fru Braths indgriben i det meste.

”Fru Brath har jeg altid haft med i bagagen.”

Og senere er det selve udgangspunktet for at opsøge de gamle klassekammerater: ”Hvor meget fylder fru Brath for dem, de andre, så længe efter – her hvor vi fra klassen i 1965 ikke engang selv har så langt igen?”

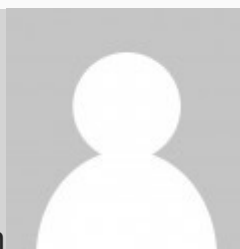
Enkle forklaringer, som får det hele, den livslange indre kakafoni, til at fremstå rationel og fattelig. Uden den slags reduktion af det forgangne ville vi alle blive vanvittige

Men også selve *erindringen* spiller en rolle. For kan man stole på det, man husker? Og husker vi det samme, selv om vi deltog side om side?

På et tidspunkt besøger forfatteren sin gamle mor på plejehjemmet. Hvad kan *hun* huske fra de år? Selv barske oplevelser i forfatterens familie bagatelliseres eller genkaldes med mildhed, langt fra virkeligheden dengang. Hvordan kan det nu være? Det udtrykker forfatteren med denne smukke eftertænkksomhed:

”Det er vist nogenlunde det, hukommelse består af: overskuelige, letfattede diagrammer i bevidstheden; mange små kanoniserede fortællinger – helt eller halvt retvisende, delvist eller aldeles misvisende – opmagasineret i stadigt mere støvede og mugne depoter i sindet. Hjemmestrikkede myter, der fremkaldes spontant eller efter behov, nogle gange helt uønsket ... ”Jeg husker ...” og ”Jeg mindes ...” – enkle forklaringer, som får det hele, den livslange indre kakafoni, til at fremstå rationel og fattelig. Uden den slags reduktion af det forgangne ville vi alle blive vanvittige”.

Alle vi børn af fru BratherindringerhukommelseThomas Ubbesen

Monica Krog-Meyer

Monica Krog-Meyer, tidl. radiovært, nu skribent, pensionist og mormor. Født 1950, programmedarbejder og studievært. Har taget turen fra P3, via P4 og til P5. Jeg skrev i 2010 "Plus-alderen - vi bliver jo bare ved!", der medfører mange muntre